

Вяра

Същност на духовната бран

**Из „Учението на светител
Теофан Затворник за
влиянието на злите духове
върху хората“**

Падналите духове съставляват особено царство със своя йерархия, висши и низши чинове, със своя система за подчинение и господство. Св. ап. Павел различава между злите духове начала, власти и светоуправници на тъмнината от този век (Ефес. 6:12), като различаващи се по между си по власт и сила. Св. Теофан казва:

"В това невидимо царство на духове има особени места - тронни - където се правят планове, получават се разпореждания, приемат се отчети за богоненавистни и душегубителни дела с одобрение или укор за извършителя. Това са дълбочините сатанински, според изказването на св. Иоан Богослов" (6, с.78).

Макар злите духове начело със сатаната да имат собствено, враждебно на Бога царство, те се намират в зависимост от Бога, ограничени са в живота и действията си от Него. Във

факта на съществуването на злите духове трябва да виждаме верността на Твореца на Самия Себе си, *"запазващ живота на своите твари дори тогава, когато тяхната личностна свобода е станала напълно извратена и е могло да бъдат унищожени само с едно Божие движение"* (I, с.298).

След отпадането на дявола станало и грехопадението на прародителя на човешкия род. *"Ала по завист от дявола влезе в тоя свят смъртта..."* учи премъдрия Соломон (Прем. 2:24). **Така бесовете проправили път за своето господство над света и над човека. Тъй като нямат възможност открито да се противопоставят на Бога, те насочили своите усилия да сеят и утвърждават злото сред хората.** В Свещеното Писание дявола се нарича "богът на тоя век" (2Кор. 4:4), "князът на тоя свят" (Иоан 12:31; 14:30), "духа, който сега действа в синовете на неверието" (Ефес. 2:2).

Свалени от небето, злите духове *"нямат твърда опора на земята и витаят без дом и разпръснато из въздуха"* (8, с.134). **Във всеки миг бързо се носят до всички краища на обитавания от тях свят, сеейки зло навсякъде около себе си.**

"Злото хвърчи от тях, като искри от разтопено желязо. И където намери "добро" разположение, там пада искрата, а с нея и мисълта за злото дело" (9, 313-314).

Но зловнатата си дейност в света падналите духове могат да вършат само по Божие допущение, по думите на еп. Теофан, дяволът **"няма власт над никого, а лъжливо се величае за цар, така хората, виждайки призрачното се прелъстяват и поддават на самоугодие и тъй му служат", на онова, което е нереално** (10, с.238). В книга Иов се казва, че дяволът може да пристъпи към изкушение на праведника

само след като изпроси позволение от Бога (Иов 1:12).

Като допуска да действат злите духове, Бог направлява техните действия, по възможност към добри последствия. Понякога изкушенията се допускат от Бог за упражнение и укрепване в добродетелите, а чрез това и за получаване на награда от Праведния Съдия: *"блажен е оня човек, който търпи изкушение; защото след като бъде изпитан, ще получи венеца на живота, що Господ е обещал на ония, които Го обичат"* (Иак. 1:12). В други случаи изкушенията служат за разкриване на вътрешното състояние на човека, като средство за разпознаване на собствените ни недостатъци и греховни предразположения, за предпазване от духовна гордост (2Кор. 12:7) и поддържане на душевна бодрост. Бог ограничава злите желаня на падналите духове. Без това ограничаване човешкият свят би потънал в зло. Бог допуска злите духове да въздействат на човешкия род поради свободата дадена на хората (11, с. 291).

"Ако в нас биха се открили умните очи - пише еп. Теофан - ние щяхме да видим всемирната война на духовете с душите: побеждава ту едната, ту другата страна в зависимост от това дали душите общуват с Господа, имайки вяра, покаяние и ревност за добри дела или водени от безгрижие, ленности охлаждане към доброто се отдалечават от Него." (9, с. 387-388).

Човек, който свободно приема внушенията на сатаната, става негово оръдие, изпълнява неговите планове. Всички такива роби на дявола образуват царството на сатаната, царство на грешниците, където князът на тоя свят приготвя своите поданици за вечни мъки.

Пагубните действия на дявола могат да се простират върху душата и тялото на човека, върху благосъстоянието му, а също и

върху видимата природа. Падналите духове, по Божие допущение, могат да овладяват човешкото тяло, да причиняват на човека телесни страдания, да произвеждат разстройване на естествената му природа и да го управляват по свое желание. Хората, попаднали под такова влияние, се наричат бесновати, а самото им състояние - беснуване. Бесовете се настаняват в човешките тела, там където преимуществено действа страстта, на която се е поддал човека. Но бесновати са не само онези хора, у които видимо се открива буйството. Обикновено в бесноватите бесовете живеят мирно и спокойно, като в собствени домове, само чрез внушения направляват човека, а когато той, нещастният реши да се покае и изправи, те усилват своето въздействие.

"Бесовете, като се поселят в човека, не винаги откриват ясно своето вселяване, а се прикриват, учат своя хазяин на всякакво зло и го отклоняват от доброто, така че той да е уверен, че върши всичко сам, а в същото време изпълнява само волята на своя враг" (9, с. 260). В някои грешници може да обитават и по няколко бяса.

Злите духове могат да нанасят вреди на благосъстоянието на човека, защото могат да въздействат на вещественния свят и с по-голяма сила и успех на повечето хора.

Падналите духове водят невидима война, тъй като имат възможността невидимо да въздействат на човешката душа. Дяволът понякога действа на душата и на

сърцето, както се вижда от примера с Иуда (Иоан 13:12) и Анании (Деян. 5:3), като се стараят или да създаде в разума нечисти помисли или да изпълни въображението с празни мечтания, или да възбужда греховни помисли.

Докато човек, който започва духовен живот, не укрепне в доброто, съблазните действат върху него много силно, злите духове усилват нападенията си. Но благодарение на изкуплението, извършено от Иисус Христос, вярващите в Него стават свободни от робството на дявола и от синове на тъмнината стават Божии деца.

"Когато грешникът реши да поправи живота си, тогава бесовете се събират с безпокойство, и като искат да задържат грешника в злото му внушават грешни мисли, за да разбият неговото добро намерение да остави греха" (12, с.574).

Те бързо се събират около окаяника, отначало по един, след това на отряди и легиони, накрая, на цели пълчища.

"И това става във различни видове и явявания, за да затворят всички изходи и отново да бутнат в бездната, този който е започнал да се измъква от нея" (6, с.77-78).

За изпълнението на своите намерения злият дух използва всички свойства и склонности на човека, моментните обстоятелства и всичко каквото може да му принесе полза в изпълнението на неговите пагубни намерения, и също "като рикащ лъв обикаля и търси кого да глътне" (1Петр. 5:8). Бесовете събират всички свои пълчища около покаялия се, устройват капани на всичките му пътища, за да го върнат, да поставят примки насякъде: в помислите, в чувствата, по време на среща, на пътуване, във всички житейски дела, в човешките взаимоотношения. Ненавистта им няма мярка. Свещеното

писание ни дава да видим, че когато изкушава, дяволът може да приеме различни видими образи. Така той изкушавал в образ на змия нашите прародители, Господа Иисуса Христа - в друг видим образ, а св. ап. Павел свидетелства, че дяволът може да приема вид на ангел на светлината (2Кор. 11:14).

Бесовете учат хората на грях като действат чрез плътта и особено чрез чувствата, понякога те лъжат, **изменяйки предметите външно, понякога заплашват с бедствия и скърби**. Ако човек не е изкоренил от сърцето си греховните страсти, дяволът се старее да го върне в предишния му път, като му внушава греховни помисли и желания, за да *"оскверни сърцето със своята нечистота"* (4, с.447). Когато врагът напада крепостта, за да намали съпротивата на защитниците, той първо я обстрелва от разстояние, а после атакува с всички сили. Както свидетелства св. Теофан Затворник, същото става и в духовната битка: **отначало врагът пуска стрелите на помислите, и като види, че те се отблъскват слабо и вяло, предприема силен натиск, възбуждайки страсти, които погубват грешника**.

Ако християнинът отблъсква греховните помисли, дяволът се старее да превземе неговия ум, като го ангажира с нещо второстепенно (не лошо и богопротивно, а незначително и дребно), което да го отвлече от спасителния път. Когато дяволът успее в това, той започва да сее в съзнанието на своята жертва пусти и празни помисли, за да го отвлече от духовните му задължения, като същевременно разузнава дали може да повлече душата по пътя на страстите. Не става въпрос само за плътски или душевни страсти, но и за неща на пръв поглед обикновени, дори благовидни (например учене, но заради самото учене, отдаване на житейски грижи преди всичко друго и пр.). По този начин

сатаната като с връзки държи заслепените грешници в своя власт и не им дава да се опомнят.

Християнските подвижници учат, че на някои от тези, които започват духовен живот, дяволът не пречи да изпълняват Божиите повеления; той дори ги насърчава да станат особено ревниви, за да се опита да ги издигне в самомнение и така да ги отдалечи от благодатта (4, 335). Когато успее в това, врагът започва атака отвън и отвътре и новоповярвалият, превъзнесъл се с голяма сила, пада. Такива случаи са чести.

Понякога злите духове се стараят да накарат човека да се отчае: първо го скланят към грях, като му внушават мисли за Божието милосърдие, а след грехопадението го заплашват с Божието правосъдие. Както учи св. Теофан, когато демоните ни въвеждат в грях, те ни внушават, че Бог е човеколюбив; те правят това за да прикрият опасността от падението, увличайки човека по гибелния път. Но когато човекът съгреша, демоните влагат у него отчаяние, като му внушават, че Бог е неумолимо правосъден и за съгрешилия няма прошка, че той е напълно отхвърлен от Божията милост. Така ожесточават човека и го подлъгват да се предаде изцяло на греха (12, с.501).

При някои новообърнати в Христа, врагът още от първите дни на новия им благочестив живот напада с цялата си сила и стремителност, така че те още с първите си стъпки към изправлението да се изгубят и отчаят. Накъдето и да си обърнат всичко е против тях: и в помислите, и в чувствата, и навън, навсякъде около тях - дори и в добрите намерения и почини, - всичко върви наопаки. Това прави човеконенавистникът, за да ги смути и уплаши, за да оставят те спасителното

намерение и да се повърнат към безгрижния и непокаян живот.

Докато човек служи с ревност на Господа, бесовете не могат да го превземат. Но когато душата обеднее и се отдалечи от Господа, бесът отново я напада и превзема, и с нея, бедната, става по-лошо от преди. "Това е всеобщ порядък на явленията в духовния свят" - учи св. Теофан (9, с. 388).

Голямо значение в живота на християнине има покаянието. Покаянието открива душите ни за Бога, така Той ги освобождава от сатанинските връзки, като лишава бесовете от всяка власт. Като знае каква е силата на тайнството Изповед (Покаяние), дяволът използва всички начини, за да ни отклони от него, или пък помрачава душата, като приглушава надеждата за прошка (14, с. 30).

Когато отдалият се на Бога човек успешно се бори с греховете и насажда в сърцето си трезвеност и чистота, лукавият дух прибегва до друго средство: той не се стреми да увлече подвизаващия се в пътя на душегубието, а поставя нови примки, напр. възбужда ненавист и гняв към него у хората, у негови близки, приятели и познати. За да постигне тази цел врагът използва срещу набелязаната жертва послушни нему хора и те според възможностите си подеват срещу него гонения, лъжливи клевети и обиди, насмешки, оскърбления и всякакви неправди, като понякога сами не разбират какво правят.

Ако християнинът разбере откъде изхожда това притеснение и каква е неговата цел, той търпи благодушно. Колкото и обидни и злосторни да са делата на тези хора, те са напразни, защото благочестивият по всякакъв начин се

старае да не изпадне в неприязън към някого и така да позволи на врага да възтържествува над него, унищожавайки плодовете на всичките си предишни трудове в борбата с греха. Сам Господ допуска такива изкушения и помага на изкушавания да устои. Като вижда, че подобни нападения удостояват подвизаващия се с венци, врагът отстъпва и от тази страна. **От този момент и хорските нападки престават. Това се повтаря винаги. Като не успява да сломи вярвящия по тези начини дяволът прибегва до друго. **Обкръжава верния с грозни и страшни видения, използвайки собствения си безобразен вид. Като види, че християнинът мъжествено и храбро отстоява и на това, лукавият не смее вече да се приближи до него,** но и не го оставя съвсем - дяволът не отстъпва от никого до смъртта му, а броди като хищен звяр отдалеч и следи дали христовият воин не ще допусне грешка или разсеяност, за да се нахвърли тозчас върху него. **Дори и след смъртта дяволът не оставя човека,** а се старае да причини зло на душата му по време на въздушните митарства.**

В земния си път християнинът трябва да бъде бодър и трезвен, да се старае "да предугажда и поразява примките и стрелите на духа на лъжата" (16, с. 8).

"Страхът и опасенията да не ви оставят, наставлява св. Теофан, защото винаги ходим посред примки. **Врагът лъже с привидно добро, той никога не изкушава изведнъж с нещо очевидно лошо. Неопитният ще тръгне след примамката и ще падне в ръцете на врага, така както безгрижно ходещият в гората звяр пада в скрита яма. Когато се боите, не губете кураж защото Господ е близо"** (13, с. 168).

Като постепенно се усъвършенства в духовния живот и натрупва опит в духовните битки, **християнинът придобива**

дара **"да разбира хитростите на лукавия и още при първите му движения да се досеща от къде идва нападението и със същата сила му противодейства"** (8, с.458).

Без Божията помощ християнинът не може да победи своите невидими противници, защото дръзкият враг се стреми отново да се засели там, откъдето е изгонен: в душите - пометени, подредени и приготвени за Господа. **Най-главното средство в борбата с духовете на злобата е молитвата към Господа. Внимателната молитва и пост разрушават всички козни на лукавия и привличат към моления се "Божие обграждане, от което бесовете бягат като от огън"** (16, с. 161).

"Господ с благоволением Си въодушевява праведниците, с покрова Си ги обнадява и със силата Си ги укрепва, въздига ги на борба с противниците на истината, с всички враждебни сили и видими, и невидими" (17, с.102).

Могъщо средство за борба с бесовете е и кръстът, който те дори не могат да погледнат, а от вида му бягат в смъртен страх. Кръстният знак е ограда за вярващите и тяхно победоносно оръжие срещу невидимите врагове.

Дяволът няма достъп до душата, когато тя не храни никаква страст и е украсена с християнски добродетели. Тогава тя свети и дяволът не може да погледне на нея. Както светлината е присъща на слънцето и топлината на огъня, така властта над бесовете е естествена и присъща на всички, които вътрешно са просветени от Господа. Християнинът, който е възпитал в себе си дълбоко чувство на смирение, се чувства защитен от гранитна стена.

И стои праведникът непоколебимо "в своята

праведност, сред всички нападения, като дъска в морето, блъскана от вълните. Дъската не се чуши, а вълните, идещи към нея, се разбиват и бягат. Така са и праведниците в борбата: те не се съкрушават, а всички зли сили се разбиват в непоколебимата твърдост на тяхната праведност" (17, с. 102-103).

† ВИЖТЕ ОЩЕ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

**ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО**

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО